5775 Ն. 1886 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27 ՁԻՒՄԱԱՒՐԹԷՍԻ ՕԷՆԷ 27 ԻՆՃԻ ԱԼԱՖՐԱՆԿԱ 9 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1886 Ն. 5775

ԳԻՆԸ ԱՐԱՐ
Սէնեալ Մեկէս 8
Այլ աշխարհ 4
Իւրաքանչիւր օրինակ 40 փարա.

Մասիսի Քէֆեան

ԻԽԹԱՐԱԹ
Շաբաթէն մաս հանելու դեպքերը՝ ամիսը, ամսոյ թիւերը, տարեթիւը եւ հրատարակութեան տեղը։
Պէտք է վճարել 40 փարա.

ԲՈՍՊՈՐԱՅԻ ԻՍԼԱՄԻ ՊԻԶԷ ԱՅԻՏՏԻՐ
ԳԱԼՈՒԹԱՆ ԻՍԼԱՄԻՄԷՐՈ 41
1307 ԻԳԼՈՒԼ 27 ՍԱՀԻՊ ԻՄԹԻԵԱԶ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ 1307 ԺԱ ՄՈՒՀՈՐՐԷՄ

ԹՐԱԿԵԱՆ ՇԵՓՈՐ

Ն.

Մերթ ընդ մերթ սովոր եմք հընչեցնել մեր շեփորն հռչակելու համար Ռոտոսթոյի գործերն, անշուշտ այն գործեր որ պատուաբեր են։ Շատ ժամանակէ ի վեր չէինք դրած Ռոտոսթոյի վրայ, վասն զի չէր կար նիւթ արժանի ուշադրութեան. ինչ բանի վրայ գրէինք, դպրոցներու՞ վրայ, բայց դպրոցներու վրայ գրելէ Շաւարշ ոչ միայն կշտացած է, այլ և գլուխը փորձանքի ալ են. թարկած, Առաջնորդի՞ վրայ, էհ Ռոտոսթոյին այնքան հռչակ հանած է Առաջնորդական կռիւներով որ հակառաջնորդեանց իղձերուն չէ կարող ականջ կախել դէթ առայժմ, և մենք լաւ կընենք եթէ երկու կուսակցութեանց գոհութեան կամ դժգոհութեան առարկայ չը լինինք. Ազգ. ժողովո՞ց վրայ, այդ ալ աւելորդ է, քանզի սահմանադրութեան վերաքննութեան ապասելով՝ մեր ժողովները կրնան շարունակել իրենց... Նիստերը, ոչ իրենց հանգիստը կամ խաղաղքունը կը տեսնուի. ուրեմն որ Շաւարշ իրաւունք ունի լռելու այդ խընդրոց մասին. Բայց դրիչը ձեռք առնելէ յետոյ բան մը գրելու է. դժբաղդաբար բարի և աննման պատեհութիւն մը օգնութեան եկաւ ինձ, և ահա կը փորձեմ հնչեցնել շեփորս։

Այս կիրակէ օր, այն է օգոստոս 2ին մի քանի բարեկամաց հետ ուղղեցի քայլերս Ս. Թագաւորի կողմը, ծանուցած էր պարզեւաբաշխութեան հանդէս մը. այդպիսի գեղեցիկ հաճոյք մը կորուսանել յիմարութիւն էր, ուրեմն դիմեցի դէպ ի կիսաշէն քարուկիր և հոյակապ շէնք մը որ դրօշակազարդ էր ամբողջ. այդ շէնքը՝ որ շինութիւն մերձ է լրանալու, դպրոցի նոր շէնքն է։ Արդարեւ մեծ ուրախութիւն և քիչ մ'ալ հպարտութիւն կզգամ տեսնելով որ Ռոտոսթոյին առանց դուրսէն ստակ մուրալու և անշուշտ կարողացաւ կառուցանել հոյակապ շէնք մը որ ըստ վկայութեան Պոլսեցի ուխտաւորաց՝ անհամեմատ աւելի գեղեցիկ և յարմարագոյն է քան Կ. Պոլսոյ թմբուկներով հռչակուած կեդրոնական ապագայ վարժարանին շէնքը։

Ելանք վեր ու մտանք յոյժ ընդարձակ սրահ մը, որ էր պարզապէս զարդարեալ. յատկապէս պատրաստած էին մի թատերաբեմ, որ ճակատն կը փայլէր մեր փառապանծ և ողորմած Սուլթանին գեղեցկանկար պատկերն։ Կարգ կարգ դրուած էին բազմաթիւ նըստարաններ ու աթոռներ, զոր հետզհետէ կ'գրաւէին երկսեռ հանդիսականք, և որոց թիւն ի վերջոյ հասաւ 1500ի։ Հանդիսականաց մէջ կային յատկապէս հրաւիրեալ՝ կառավարութեան մեծամեծ պաշտօնատարք, հիւպատոսք և այլ օտարազգի և մերազգի բազումներեւելի անձինք միով բանիւ՝ Ռոտոսթոյի ընակչաց ընտրելագոյն մասն։ Մոռցայ ըսել թէ՝ ընտիր նուագածուց խումբ մը կար, որ քաղցրաձայն երկսեռ ուսանողաց ձայնակցութեամբ, կը նուագէր գեղեցիկ երգեր, յորս վեհ. Սուլթանին անուան նուիրեալ երգն յոյժ քաղցր տպաւորութիւն գործեց։

Սիրելի ընթերցող, ներկայ ըլլալու էիր՝ ունենալու համար այն հիացումն և յափշտակութիւնը, զոր հանդիսականաց առ հասարակ թողուց այդ հանդէս։ Ուսանողք հետզհետէ կատարեցին թատերաբեմի վրայ՝ ֆրանսերէն, թուրքերէն եւ հայերէն տրամախօսութիւններ յորս հայերէնն էր յոյժ հրահանգիչ, ազդու և զուարճալի, քանզի արհեստի պատուականութիւնը և կարևորութիւնը կը հռչակէր. մենք պիտի խօսինք ուրիշ անգամ այդ խնդրոց վերայ։ Բանախօսեցին վարժարանին տաճկաբանն, հայկաբանը, Տեսուչը և ի վերջոյ Արժ. Յակոբ Ծ. վարդապետ Աշոտ, որ իբրև հիւր կը գտնուէր ի քաղաքիս. և յանուն Գեր. Ս. Առաջնորդին փակեց հանդէսն ազդու և հակիրճ բանախօսութեամբ, որ վերջաբանն էր հայերէն լեզուաւ բարեմաղթութիւն մեր Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան և բարօրութեանն համար. հաւայն հանդիսականք յոտընկայս լսելով զայդ, որոտընդոստ ծափահարութեամբ գոչեցին «Կեցցէ՛ Սուլթանն, կեցցէ՛ մեր Արքայն»։

Ուրախացանք երկսեռ ուսանողաց հետ, որ կ'ըմբռնէին զուարճադէմ՝ մրցանակներ իրեն Տնօրէնին ձեռքէն։ Ոգևորիչ էր հանդէսը, անհամար էր բազմութիւնը, որ կըզգացնէր մեզ թէ՝ կրթութեան խընդիրն Ռոտոսթոյի մէջ մեծ կարևորութիւն ստացած է։

Յարգոյ Տեսուչն իւր բանախօսութեան մէջ ժողովրդէն խնդրեց առաւել զոհողութիւն, ճշմարտութեան հարկ մը վճարելու համար պարտիմ յայտնել ատ թէ արդէն եղած զոհողութիւնն բարձրագոյն աստիճանի է հասած, և իրօք ներկայ անձուկ ժամանակիս մէջ կառուցանել հոյակապ վարժարան մը քարուկիր, և միանգամայն ամսական 50 ոսկի դպրոցի ծախք հոգալ տարի մը շարունակ, այնպիսի զոհողութիւն մ'է որ պատիւ կը բերէ թէ Պատ. Թագ. խորհրդոյ և թէ ժողովրդեան։

Սիրելի ընթերցող, կը նշմարեմ որ դպրոցի վրայ կը խօսիմ, և եթէ շարունակեմ շատ անախորժ կացութեան մը պիտի մատնած ըլլամ անձս։ Վերջապէս ում է յանցանքը եթէ չեմ կարող զամենեսեան գոհացնել։ Դպրոցի խնդիրն որ մահու և կենաց խնդիր մ'է, ինչպէս հանդիսականաց բազմութիւնը ցոյց տըուաւ ուշադրութիւն գրաւած է Ռոտոսթոյի մէջ։ Յաջորդ անգամ այդ խնդրոյ վրայ ինչպէս նաեւ արհեստական կրթութեան վրայ պիտի ջանամ գրել Մենք կանխաւ վստահ եմք որ մեր յայտնած դատողութիւններ ուղիղ կամ սխալ ոչ զոք վիրաւորելու հանգամանք կ'ունենան, և կրթական պաշտօնեայք որ անշուշտ աղատամտութիւն ունին այլոց կարծիքն չ'արհամարհելու, առաւել քան զայլս, եթէ անհամաձայն գտնուին մեզ ազնուութիւն կունենան զայդ յայտարարելու առանց դպչելու մեր անձին։

Վերջացնելով գրուածս, որ այս անգամ երկարեցաւ մի փոքր, հակառակ իմ սովորութեան՝ յարգոյ ընթերցողաց եւ ինձ կը մաղթեմ վայելել մերթ ընդ մերթ օգոստոս 2ի դպրոցական հանդիսին նման հանդէսներ։

ՇԱՒԱՐՇ

1889 օգոստ. 26
Ռոտոսթոյ

ԻԽԹԱՐ

Միրախորեան էֆէնտինին եաղտըգլարընա գարշըլըգ, Սարբեան էֆէնտիրան Թարիխսիզ վէ նէրէտէն եաղըլաբաղը տախի իշարսըզ պիր մէքթուպ ալմը իսէք ատէ, անլաշըլտըգընա կէօրէ Մուշտան եաղըմըզ օրմալը տըր։

Մէզքիւր մէքթուպու, ատալէթէրիալէթէն, սալը կիւնքի նիւսխէսիմիզտէ աէրճ իտէճէկիզ տիր։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿՐԹԱՐԱՆ

Պու բազար կիւնիւ սաաթ 7տէ. Օրթաքէօյտէ վագը Հայկական կըրթարանըն թէվզիի միւքեաֆաթ զիյնէթի, մահէլլի մէզպուր քիլիսէսինտէ իճրա օլունաճագ տըր։

Բէզալիք պու բազար կիւնիւ, Գումգարու խարիճինտէ քեալին Ս. Յարութիւն քիլիսէսինտէ, Գեր. Հմայեակ Սրբազան, Փափասեան Գէորգ ամիրանըն բուհու իչին, Սուրբ պատարագ թագտիս իտէճէք տիր։

—o—

ԽԻԿԱՐ

Մէզքիւր ըիսալէեի մէվգուութէնին սեպտեմբեր նիւսխէսի տախի չըգմըշ տըր։

ՀԱՅԸՆՏԻՐ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ

ՅՕՏԱՐԱԶԳԻ ՔԵՐԹՈՂԱՅ

Կարապետ էֆէնտի Գարագաշեան էսէրի պէրկիւզէտէսի օլտուղու հալտէ, վէ Արամեան տպարանընտա բէք կիւզէլ սուրէթտէ, վէ գանղի լիսանտան թէրճէմէ իտիլմիշ իսէ, գարշըլըգը պուլունտուղու թագտիրտէ, պու տէֆա, էվրոբա շուարայի շէօհրէթշուարընտան պազըլարընն պազը էսէրլէրի երմէնիճէ թէրճէմէսինտէն միւրէթթէպ պիր բիսալէյի միւֆիտ բունիւմայի զուհուր օլարագ, 5էր զուրուշա սաթըլմագտա պուլունմուշ տուր։

ԻԼԱՆԱԹ

ՊՐԱԶԻԼԵԱ ԲԻԵԱՆԳՕՍՈՒ

Պրէզիլեա իմբէրաթօրլուղու բիեանգօսու, իշպու կէլէճէք դեկտեմբեր աերնտա չէքիլէճէք օլտուղունտան, էօյլէ պիր միֆիտ բիեանգօ հագգընտա քէսպի վուգուֆիյէթի արզուսինտէ պուլունան զաթլարը, Դալաթատա վագը Տէկիրմէն խանընտա Իսթէյն-Ագանսի եաղըխանէսինէ միւրաճաաթ իլէմելերինի իսթար իսթերիզ։

Թաշրալարտա պուլունան զաթլար տախի քէսպի մալիւմաթը մուֆասսալ իմմէք արզու իլէտիքլերինտէ, քէզալիք մէզքիւր եաղըխանէսէ միւրաճաաթ իմմէլի, վէ քէնտի իսմ ու մահէլլերինի պիլտիրմէլի տիրլէր։

ՏՕՔԹԷՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Մասնագէտ Գաղղիական և ծննդական գործարանաց վերաբերեալ ախտից, փոխադրած է իւր հիւանդ ընդունելու տեղն Գալաթա կամուրջին գլուխը Բիանքո խան թիւ 5, ուր կը գտնուի ամեն օր։

—o—

EPILEPSIE

ԷՊԻԼԷՊՍԻ

ՍԱՐԱ ԻԼԼԷԹԻ

Իլմի թապապէթին շու շիմտիքի հալինտէ, ՏՐԱԺԷ ԺԷԼԻՆՕ, մէզքիւր իլէթի մախուֆէեէ գարշը էն զիեատէ ֆայիտէլի, վէ էն զիեատէ թէէսսիրլի պիր տէվատը։

Ժ. Մոնէ
Սօտա էճզաճը (Մէն)

ՍԱՐՐԱՖԻՅԵԼԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱԼԸ

Եսհ. Ուսմ.	(8 Սէրի)	
» » Սեպտ.	24 գաբան.	15-16
» » »	25 սաղահ աչ.	15-17
էն եէնիքէք	» »	15-18
» »	էն աշաղը	15-16
» »	սաաթ 5 տէ	15-17
Ա. Սէրի Ինկիլիզ լիրասը		22-20
Բ. » » »		14-20
Գ. » Օսմանլը լիրասը		15-17
Իւնիֆիթ		84-30
Բուսիլի լըմ Ռոքցիէր		34 1/4
Բաբար	ղուրուշ	–
Հավալէտիզ	»	45
Ագէճ ֆայիզի	»	6-

ԱԳՍԻՕՆԼԱՐ ՖԻՆԱՓԸ

Գրէսի ժէնէրալ	6 %	5-28
Սօսիէթէ ժէնէրալ	6 %	3-08
Իսթանպոլ զանգասը		4-35
Սօսիէթէ Օթօման		3-15
Թրամվայ	3 %	280
Լավրիօմ (մասէն)		68

Օսմանլը լիրասը 100 ըսուրուշտան	Ղը փ.
Ինկիլիզ լիրասը	110-13
Ֆրանսըզ ալթունու	37-38
Բօլ	90-35
Գրիմից ալթունու	51-15
Պլեազ մէճիտիյէ	108- 3
Մէթալիգ	97-20
Պէշլիք	102-20
Ամբըրգ	102-32
Թասվիսէյի Լսհամ էն եէնիքէք	16-20
» աշաղը	15-30
Սաաթ 6	16-10
Գարպոն գայիմէսի գաբիք	9-32

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

Տէրսաատէթ Ֆրանսա սէֆիրի գօնթ տը Մօնթէպէլլօնուն, Բարիստէ պուլունան պիր սուրէթտէ Մ. Ատրին տը Մօնթէպէլլօ, Բըթիթ Բէբիւպլիք Ֆրանսէզ նամ զաղէթասընըն իտարէսինի տէրիւհտէ իլէմիշ տիր։

—Բուսիանըն Սօֆիատա միւդիմ ժէնէրալ գօնսօլօսու Գոլպարսըն, Բուսիա Թարաֆընտան Պուլկարիսթանըն իշղալընա մէյտան աչմագ իչին հատիսաթ իւգա իթմէք իսթէտիկինի, Վիէննատա թագ ու նէչը օլունան Նայէ Ֆրբաեէ Բրբէսէ զաղէթասը եաղըեօր։

—Գարատաղ պէյի բըրէնս Նիգօլանքն, Պուլկարիսթան բրէնսլի կինէ ինթիխապը. Բուսիա Թարաֆընտան արզու օլունուեօր իսէտէ. մուախխէրէն միւշարիլէյհին նամզէտլիկինտէն սարֆը նազար օլունտուղու թէէմին իսթիեօր։

—Վիէննա զաղէթալարընըն իֆատէսինէ կէօրէ. ժէնէրալ Գոլպարս Թարաֆընտան Պուլկարիսթան իսարէսինէ թէպլիղ օլունանօթանընը, քէնտի Թարաֆլարընտան տախի թէէքիո օլունմասընը Բուսիա տէվլէթի Ավանեա վէ Ավթբրիա տէվլէթլէրինտէն թալէպ իլէմիշ իսէտէ տէվլէթէյնի միւշարիլէյհիմա. Բուսիանըն իչպու թալէպինէ բուի մուվաֆֆաղաթ կէօսթէրմէմիշլէր տիր։

—Ֆախրի եավէբանը հազրէթի Շէհրիեարիտէն միշիր Տրէյսէ բաշա հազրէթլէրինէ մուրասսա նիշանը Մէճիտի, վէ Ֆրանսըզ Ագաէնիզ տօնանմասը ամիրալընըն մաեէթ մէ մուրլարը յէա Ֆրանսա սէֆարէթինէ մէնսուպ պաղը մէմուրինէ, միւխթէլիֆ բիւթպէլերտէն նիշանլար իթա պուլրուլմուշ տուր։

—Տիւք տը Էտինպուրկա իշղար պուլրուլան Լիթիֆաթը ֆէվգէլատէէ թէչէքքիւրէն, զաթը հազրէթի Բատիշահիեէ իհտա օլունմագ իւզրէ, պիր իսթիմպօթ ինչասընէք էմր օլունտուղու, Լօնտրատան Նաեր Ֆրբաեէ Բրբէսէ զաղէթասընա իշան օլունմուշ տուր։

—Միքքէդան պաշը Ապտուլ ֆէթթահ էֆէնտի հազրէթլէրինին մախտումի. Էվվէլէյի կիւն թիւֆէնկ իլէ Պօշնագ պիր պաղճէվանը վուրուպ զիեատէճէ մէճրուհ իլլէտիկինտէն, պաղճէվանըն տէրհալ խասթախանէեէ նագլ իտիլտիկինի թարիգ եաղըեօր։

—Ինկիլթէրրա ռէֆիրի սըր Էտվար Թորընթոն ճէնապլէրինին եաբրընքի բազար կիւնիւ, Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իտէճէկինի Մանիթէօր եաղըեօր։

—Մէշհուր Թայմզ զաղէթասընըն սահիպի, Մ. Վալմէսթէրին պուկիւն Տէրսաատէթէ մուվասէլէթինէ ինթիզար օլունուեօր։

—Ֆրանսա սէֆիրի գօնթ տը Մանթէպէլլօ հազրէթլէրի. կէչէն ադչամ Թարապիեատա ամիրալ Մարգէսագ ճէնապլէրինին չէրէֆինէ, պիր իքինճի զիեաֆէթ տահա վէրմիշ վէ հուզզարընն քեաֆֆէսի Ֆրանսըզարտան միւրէքքէպ պուլունմուշ տուր։

—Տիւնքի սէլամլըգ ըէսմի ալիսի, Համիտիէ ճամիի նուրալամինտէ իճրա պուլրուլմուշ, վէ պուսրատա ասալէթլու Գոնթրամիրալ տը Մարգէսագ հազրէթլէրինի թալթիֆէն շահան պուլրուլան միւսաատէի միհմանիվաղիի հաղրէթի ճիհանտարի մուճիպի ալինճէ. միքլմէլ պիր ըէսմի կէչիճրա իթտիրիմիշ տիր։

ԹԷԼԷԳՐԱՖԻՅԷ

ՐԷԹԲԷՍՊՈՒՐԿ 2 հոկտ.

Բէթբէսպուրկուն Ալման զաղէթասը «Պուլկարիսթան իմարէթինին թէչքիլի Բուսիանըն սէֆէրէեի հիմմէթ վէ ֆէտաքեարիսի օլուղունտան, Բուսիանըն Պուլկարիսթանտաքի մէվգբի էլպէթտէ միւսթէսնա օլմադ կէրէք տիր։ տիեօր։

Ժուրնալ տը Սէն Բէթբէսպուրկ տախի, Մանճարիսթան մէպուսանընըն միւզաքէրաթընտան պահս իլլէտիկի սըրատա «Ինկիլիզ մէպուսանը միսիլլիւ Մանճար մէպուսանը տախի պի մահէլլ միւզաքէրաթտան իհթինապ իթմիշ օլմալարը իլէ, ագլանէ հարէքէթ իթմիշլէր տիր։ տիեօր։

Լօնտրա 2 հոկտ.

Լօրա Զբրչիլ Թարաֆընտան. Տարնիֆօրթտա իրատ օլունան մէգալէտէ. Մ. Թիցանըն նութգունտան Պալգան չէպիհ ճէզիրէսի ազվամընըն մուհաֆազայը հիւրիյէթ. վէ իսթիգլալը, Աւսթրիա բօլիթիգասընըն սուրէթի մախսուսէտէ մուլթէդիմի օլտուղու մանէասընըն իսթիխրաճ օլունտուղունու պատէլ պէեան Ինկիլթէրրա տախի Պալգան չէպիհ ճէզիրէսի մէսալիհինտէ. տիւէլի սայիրէտէն զիեատէ մէնաֆիի մէրպութ օլան Աւսթրիա տէվլէթինին պու մէսէլէտէ պիրինճիլիք մէվգիինի իհրագա հագգը օլտուղիթիրաֆ իտէր իսէ, նամուս վէ շէրէֆինէ բէք մուվաֆֆաղ տըր. Ինկիլթէրրա ումումի տէվլէթլէրլէ մնասէպաթը տօսթանէսինի մուհաֆազա իլէ, պէյինլէրինտէ զուհուր իտէն մուհասէմաթը թէսքինէ, վէ միւշքիլաթը միւթէհատիսէեի սուլհէն թէսվիյէեէ սարֆը մէսայի իմմէքտէն ֆարիղ օլմասնաճագ տըր, մամաֆիհէ, Ինկիլթէրրա տէվլէթինի թէպտիլի մէսլէքէ մէճպուր իտէն վէգայի զուհուր իտէր իսէ, Աւսթրիատա թէմարիզ իթմէսի թապիի օլտուղանտան,

տալ։

—Ինչպես կարելի է, Ալեքսանդր Գրիգորի՝ ինչպես կարելի է, որ մարդ ամեն ինչ գիտենա, ամեն ինչ հասկանա, ամեն ինչ ճանաչի, ամեն ինչ ասի, ամեն ինչ գրի, ամեն ինչ գրքերից դուրս գրի, ամեն ինչ գրքերից դուրս գրի, ամեն ինչ գրքերից դուրս գրի։ Ինչպես կարելի է, որ մարդ

ԻԵ.
ՄԻԱՑԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ՀԱՑՈՑ

Որ քակէ զցանկն հայրենի հարցեղնա օձն անապատի։

Ճշմարտութեան բերանը գայլ չ'գրուիր և եթէ հարկ է իրականութեան հաւատալ ամենքս պարտիմք համոզուիլ թէ Հայոց Միաց. Ընկերութեանց կրթական գործոյ ընդարձակութիւնն կաթիլ մը ջուր է յովկիանն, (1) այսինքն տեղական ուժերով յառաջ քան զՄիաց. ընկերութիւնն և յետ այնու բացուած և շատ աւելի արդիւնաւորութեամբ ց'արդ շարունակուած վարժարանաց թուոյն քով Միացեալի բացած 27–28 վարժարաններն շատ քիչ նշանակութիւն ունին, միայն թէ առաջինքն, վերջնոց նման, զիրենք առօք ու փառօք հռչակել տալոյ համար լայնատարած թերթ չունին իւրեանց տրամադրութեան ներքև և արդէն չեն ընդունիր իսկ մեր երկրին յատուկ չեղող այդ տեսակ հրապարակային ցոյցեր, ահա «ուղղութեան» մի գլխաւոր տարբերութիւն, որ խիստ զգալի է Արեւելեան և Արեւմտեան Հայոց կրթութեան եղանակին մէջ։ Իբրեւ գաւառացի պէտք է ուրախ լինիլ, որ մեր Ռուսահայ եղբարքն եւս առաջնոց նման կը գործեն լռիկ ու ՄՇԻԿ առանց կարեւորութիւն տալոյ լրագրական աղմկի։

* * *

Կարգ մը պարզամիտ մարդիկ ի հեռուստ կրնան ուրախանալ և Ընկերութեան վարժարանաց Տեսչի «կամքէն» և «քէֆէն» բղխած դաստիարակական «ուղղութեան» հաւատալ և համոզուիլ թէ Միացեալ ընկերութիւն Հայաստանի մէջ լուսաւորութեան «մեծ» գործ կը տեսնէ և թերեւս մտքէ իսկ անցուներ թէ օր մը Հայաբնակ գաւառաց կրթական գործերն այդ ընկերութեան ձեռքը պիտի անցնի։» Արդարեւ մենք և մեզ նման շատերն ալ ուրախ կը լինիմք այս տարբերութեամբ որ եթէ միջին հաշուով Հայաստանի գաւառաց հայ ուսանողաց թիւն 60000 ի հաշիւ ընեմք դոցա մէջէն, բարեբաղդաբար, 2500 ուսանող հազիւ հազ կը գրանուին անկերպարան և անհայիւ «ուղղութեան» մ'ենթարկեալ, մը. նացած 57500 ուսանողներն կը գրանուին Հայրենի անբիծ ուղղութեան մը ներքեւ և մայրենի կաթամբ սնանելով կընդունին մեր նախնեաց ծրագրոյն համաձայն կրթութիւն կամ դաստիարակութիւն, կը սորվին ուսումն եւ գիտութիւն զանազան աստիճաններով ու այսպէս տեղական ուժերով լռիկ ու ՄՇԻԿ զՀայրենիս կը լուսաւորեն, չնորհիւ Հայրենասէր քարոզիչներու եւ տեղացի պարկեշտ դաստաուներու ջանից յառաջ կը դիմեն ինքզինքնութեամբ, որոյ կենսական ոգին 30 տարի է ի վեր մուտ գտած է իւրեանց մէջ, տստիճանաբար զարգացած է ու կը զարգանայ և այս իսկ է արդէն մեր գաւառացւոց ներկայի և ապագայի ԻՐԱԿԱՆ ՕԳՈՒՏՆ զի բնութեան մէջ ոչ ոք կարող է ուրանալ սա բացարձակ օրէնք թէ «մարմին մը հաստատուն և զօրաւոր պահող, իւր ներքին ուժն է» առանց որոյ շուտով կը քայքայուի. (1)

* * *

Ընկերութեան Տնօրէն ժողովոյ անդամներէն ոմանք եթէ ինձ հետ ընկեր գտնուելով կրթական գործերու ներքին և արտաքին գոյներն անձամբ շօշափէին անաչառօրէն և այս նկատմամբ վերահասու լինէին երկրի ժողովրդեան տրամադրութեանց, անտարակոյս մեր գրածներն և ակնարկածներն շատ քիչ պիտի գտնէին, ինչպէս մեր գործածած ոճն և լեզուն խիստ չափաւոր ընդդէմ մեր տեսածներուն և ստուգածներուն։

Դարձեալ Միաց. Ընկերութեան անկողմնակալ և բարենպատակ մասին գրածնիս կարդալով անշուշտ դոհ պիտի լինին մեր սոյն ծառայութենէն, զոր կրնեմք յօժարութեամբ զոհելով ժամանակնիս եւ անձնական շահերնիս ու բնաւ երբէք վիշտ մը զգալոյ տեղի չ'պիտի ունենան, երբ մեր իսկական նպատակն է Ընկերութեան ԸՆԴՀ. ՏԵՍՉՈՒԹԵԱՆ ՓՈՓՈԽՄԱՄԲ դաստուք։ ուսանողք և այլ պաշտօնեայք կանոնաւոր ընթացք մ'ունենան, գործերն եւ ուղղութիւնն փոխուին և ընդհանուրի շահն մասնաւորի չ'զոհուի, որով ի զուր կամ ի զնաս չ'վատնուին այն գումարներն, զորս ձեռք բերելոյ համար Կեդրոնի պաշտօնական մարմիններն շատ տեսակ միջոցներու և ամեն մարդոց կը դիմեն, հարիւրաւոր տնձանց խոնարհութիւն կրնեն եւ վերջապէս ճշմարիտ է ըսել թէ երբեմն նոյն իսկ այնպիսեաց գլուխ կը ծռեն, որոց թերեւս ուրիշ ատենները բարեւ տալ անգամ չէին զիջանիր, ահա այդ չարաչար աշխատութեանց և անոր հակապատկեր արդեանց վերայ է մեր և ամեն անչահախնդիր հայրենասիրաց սրտի ցաւն։

* * *

Միացեալ Ընկերութեան երեսփոխան և Տնօրէն ժողովոց բարեմիտ մասն արդեօք ծանօթ է այս դրութեան թէ գաւառներէն երբ որ և իցէ աննպաստ տեղեկութիւնք կամ բողոքագրեր խրկուին ի կեդրոն առ Տնօրէն ժողովն ընդդէմ վարժարանաց ընդհ. տեսչի այս կամ այն արարմանց և կամ ուրիշ պաշտօնէից նկատմամբ. Տնօրէն ժողովոյ բոլոր անդամներ նախ տեղեկութիւնք չեն ունենար և «անեղեւոյթ» ձեռք մ'այդ բողոքագրի իմաստն կամ պատճէնն (թերեւս երբեմն իսկ բնագիրն) ամիսներ կը խրկէ առ Ընդհ. Տեսուչ առանց բողոքարկուին իմացնելու կամ պատասխան մը դրելու (1), այս «թաքուն» դրութիւնն կատարելապէս ժամանակ եւ սնունդ կու տայ Պ. Սարբեանին, որ ուզած առիթներն ստեղծէ ինք զինքն արդարացնելու տնօրէն ժողովոյ առջեւ, և մի և նոյն ատեն կը զինուի ընդդէմ բողոքողին, որ եթէ դասատու է արդէն պաշտօնանկ կը լինի անակընկալ նամակաւ մը, որոյ մէջ Պ. Սարբեան գիտէ «պատճառ» մը ցոյց տալ յանուն նոյն իսկ Տնօրէն ժողովոյ, առ որ կը գրէ տարբեր տեղեկութիւնք ի մասին այդ պաշտօնէի յանկարծակի պաշտօնանկութեան, իսկ եթէ բողոքարկուն Ընկ. պաշտօնեայ չէ տեղացի լրջամիտներէն մին կամ ոմանք են, այն ատեն, ազնիւ ընթերցող, տե՛ս թէ ի՛նչ կընէ մեր Միացեալ Ընկերութեան ընդհ. «գործիչն», Հրէից Մեսիայի գալստեան սպասելուն պէս առիթ կը սպասէ և եթէ չ'պատահի ինքն ուղղակի կամ անուղղակի խնդիր մը կը յարուցանէ և կամ պարզաբար կը յայտարարէ առ Տնօրէն ժողովն թէ «այս ինչ տեղւոյ (ուրկէ բողոք բարձուած է իրեն նկատմամբ) վարժարանն փակել պէտք է վասն զի տեղացիներն Ընկերութեան գործերուն միջամտիլ կուզեն ևն, և մանաւանդ իրենք այլ եւս ինքնին վարժարանն շարունակելու կարող են, հետեւաբար «տնտեսագիտութեան» դէմ է այդպիսի տեղերը վարժարան պահել և ընկերութեան դրամներ վատնել». ահա գոցուեցաւ այդ վարժարանն ՀԱՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ Տնօրէն ժողովոյ և ՄԵԲԵՌՆԱՈՒԹԵԱՄԲ ընդհ. տեսչի։

Վարչային սոյն դրութեան ներքև յայտնապէս կը տեսնուի թէ ինչ տեսակ «թաքուն» յարաբերութիւնք կան Պ. Սարբեանի և Կեդրոնի իւր կուսակցաց միջեւ ու առ այս պարզօրէն կրնայ գուշակուիլ թէ ոյք կրնան լինիլ յարաբերութեանց միջնորդք և թէ Ընկերութեան բարեմիտ մասն ինչպէս անծանօթ կը մնայ այդ կրթական հաստատութեան ներքին վիճակին, որոյ մասին ց'արդ, առանց անհերքելի օրինակաց, չեմք խօսած։ Սոյն կէտի վրայ չեմ ուզեր աւելի ծանրանալ տակաւին ցոյց տալու համար թէ Կեդրոնի «ոմանց» կողմանէ ուրիշ ինչ տեսակ դիւրութիւնք կընծայուին ընդհ. Տեսչին ի հաստատութիւն նորա պաշտօնավարութեան, և ի պակ այդ դիւրութիւնք ընծայող մասնաւորաց «հեռաւոր» նպատակներուն և խորհուրդներուն, որք «չեն կրնար հաշտ նկատուիլ մեր Ազգ. շահերուն հետ» որպէս կը հաստատեն հեռատես անձինք, ու կը յաւելուն նաեւ թէ «դոցա մէջ կան այնպիսի կապեր, յորոց մին եթէ քակուի յերեւան պիտի ելնեն միւսներն». ըստ մեզ «Զիք ինչ ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի»։

(Շարունակելի)

ՄԻՐԱԽՈՐԵԱՆ

---

(1) Մախքերու նկատմամբ մեր սոյն բաղդատութիւնն սուղիղ չէ, ըստ որում Ընկերութեան պիտանէն համեմատաբար քիչ ընդարձակ չէ։

(1) Ասկէ չ'պէտք է հետեւցնել թէ մենք արտաքին օգնութեանց կարեւորութիւնն կուրանամք։

(1) Ընթերցողն ինձ հետ կրնայ վստահօրէն հաւատալ թէ բողոքագրոյն կամ ամբաստանագրոյն հեղինակն արդէն բոլորովին անպատասխանի մնալու դժբաղդութեան հանդիպած է, առանց գիտնալու թէ իւր խրկած բողոքագիրն և կամ անոր իմաստն ուրկէ ուր խրկուած է և այլն։

Կերէք ճերիտէյի աճզանէմիզէ ապօնէ եաղբլմագլըղա, վէ կերէք բարա վիրմէքլիկէ հիմմէթ իտէճէք պուլունան զամ՝լարը, եա տօղրուտան տօղրու թարաֆը ամիկիկէ պիլտիրմէլերինի, վէ եախօտ զիրրատ իշար օլունան զայրէթքեշան վէ համիկէթմէնտան էֆէնտիլերէ միւրաճաաթլարը իխթար վէ ըճա իտերիզ։

Թէոֆէրոզ,	Ռուբէն Գօլանճեան
Էոէրնէ,	Յովակիմ Սարգիսեան
Ֆէլէկէ,	Թադէոս Հինտլեան
Զանաֆ-ֆալա,	Պօղոս Յակոբեան
Զօրլա,	Գրիգոր Իգնատիոսեան
Քիւրուկնէ,	Նազարէթ Թորոսեան
Շոռնա,	Բիւզանդ Համամճեան
Բոսֆոր,	Յովսան Պօնաճեան
Իզմիր,	Տօգթէօր Ճէրահեան
Պուշլէքէ,	Գրիգոր Պ. Կուճկեան
Ատաբազար,	Տօգթէօր Յ. Դավալճեան
Պուրսա,	Անդրանիկ Կիւլէզեան
Գէնճա,	Սարգիս Պոտուրեան
Քիւրահէա,	Արթին Պօեաճեան
Գոնիամանէ,	Արթին Սիւզմէեան
Ատանա,	Ահարոն Բաթալեանեան
Մերսին,	Պետրոս Էլակէօզեան
Եօզղատ,	Ռուբէն Փէչիչեան
Գայսերի,	Պետրոս Ֆրէնքեան
Էվիրէ,	Հանէս Աշուկեան
Ֆէնէսէ,	Մհ. Կարապետ Թորոսեան
Էնէբէյ,	Կարապետ Շահինեան
Պէյլան,	Մուրատ Մուրատեան
Վան,	Յարութիւն Թէրզիմզեան
Էրզրում,	Յակոբ Համամճեան
Էրզինկան,	Գաբրիէլ Ղազարոսեան
Ախլաթ,	Վահան Քիւրքճեան
Պուլանըխ,	Գէորգ Թագաւորով
Պէրլամա,	Յարութիւն Թէլեկրաֆ միւտիր
Իզմիտ,	Միսաք Մօրուքեան
Ռոդոսթօ,	Խաչիկ Հայրապետեան
Նաշիրլէ,	Մանուկ Սարգիսեան
Սուրմէնէ,	Պետրոս Յովսէփեան
Այդընը,	Յովհաննէս Շիշմանեան
Քէյրէսուն,	Նշան Սարաֆեան
Սամսուն,	Օհան Գօճունճեան
Թրապզոն,	Վարդան Խաչեան
Էսկի-շէհէր,	Գառնիկ Յակոբեան
Ադի-շէհէր,	Տէր Վարդան Հայր
Սէվրէք-հիսար,	Գրիգոր Թէզէկեան
Օրֆա (Էդեսա)	Պետրոս Ատտարճեան
Թէքիրտաղ	Հեթում Բէշիչեան
Շ. Գարա-հիսար,	Կարապետ Այնաճեան
Իզմիր,	Խաչիկ Մուրատեան
Իսկէնտերուն,	Յակոբճան Թիւրապեան
Օրեսա,	Յովհաննէս Թուրշուճեան
Մարսէյլ,	Սարգիս Հալաճեան
Իսկենդերիյէ,	Գաբրիէլ Զարգարեան
Մըսր,	Կարապետ Տէր Ադամեան
Իսկենդերուն,	Մկրտիչ Սէլեան
Հալեպ,	Տօգթէօր Կ. Շիլ Յակոբեան
Պուրսա,	Մկրտիչ Պոճաճեան
Թէքիրտաղ,	Յովակիմ Ֆէնէրճեան
Տօղրանճա,	Համբարձում Պալեան
Գէդիզ,	Պօղոս Երամեան
Սէլանիկ,	Կարապետ Պապիկեան
Վարնա,	Գէորգ Ճիզմէճեան
Թօքատ,	Յովակիմ Սէֆէրեան
Ամասիա,	Յովհաննէս Իմիրեան
Պաֆրա,	Խաչատուր Տիրատուրեան
Ա. Գարա-հիսար,	Յովհաննէս Սարաֆեան
Մարզուան,	Գրիգոր Գալէնտէրեան
Քեշան,	Կարապետ Սարաֆեան
Նէյդէ,	Նազարէթ Մօստիչեան
Կէյվէ,	Ազարիկ Կարապետեան
Պլէճիք,	Մարտիրոս Սօթահեան
Գէբզէ-շէհիր,	Կարապետ Սուվաճեան
Քիրմասթը,	Արսէն Մատաթեան
Պուրնուրը,	Տէր Աբրահամ Հայր
Մէրզիֆոն,	Յակոբ Դրբիճեան
Նէլլէ-խան,	Մկրտիչ Մանուկեան
Կելինտրը,	Գասպար Իսկէնտէրեան
Թրեբոլ,	Սարգիս Գրիգճեան
Մալկարա,	Յակոբ Էթմէքճեան
Պանդըրմա,	Սիմոն Հաճինիլեան

ԻԼԱՆ

Իսթանպօլտա, Պալըզ բաղարքնտա Թախմիս ճատտէսի չէշմէսի իմթիսալինտէ վագը 66 նիւմէրօ իլէ միւրագգամ մաղազատա, գաբագլարը իւզէրինտէ, միւթէվէֆա Գազազ Ամիրա վէ Սաաթ բէսիմի պուլունմագլըգ իմթիհազը, էնվայի ալէա սիկարա քեաղըտլարը պուլունմագտա, վէ զայէթլէ էհվէն ֆիհաթլա սաթըլմագտա տըր։

Վէ թաշրալարտան սիբարրշ տախի զապուլ օլունուպ, վէ պիլա գօմիսիօն, վէ եիւզտէտ պէշ ըզօնթօ թէնզիլիյլէ կէօնտերիլմէքտէ տիր, վէ 1885 սէնէսի մայիսի իպթիտասընտան իմթիպարէն, թէմէտթիւնտէն, Քէօթահեա մէքթէպի իչին պիր մէնֆաաթ չըգարըլմագտա օլտուղու կիպի, քնաղըտլարտա, Մարսիլեանըն էն տէնէ ճինսէրինտէն թէրթիպ իտիլմէքտէ տիր։

Մէզքիւր քեաղըտլարըն սահիպ իմթիհազը պուլունան Յովսեփ էֆէնտի էլակէօզեան, քէնտուէ միւրաճաաթ իտէն զէվաթը, հէր ճիհէթլէ մէճմուն գըլմագլըղա հաղըլ պուլունմագտա տըր։

Հէմ իեի վէ հէմտէ էհվէն քեաղըտ ալմըշ օլտուգտան պաշգա, պիր մէքթէպինտէ մէնֆաաթը դայրէթինէ հիսսէտար օլմագլըգ նիյէթի մէրզուպէսինտէ պուլունան զամ՝լարը, մէզքիւր քեաղըտլարտան ախղ իտէճէքլէրի, էմէլի էլղէպտէն տիր։

تعليم قرائت

ԹԱԼԻՄԻ ԳՐԱԱԹ

Թէտրիճէն օգունմագ իւզրէ կ գրսա թագսիմ օլունան պու էսերին մէվճուտու գալմամըշ օլան պիրինճի գըսմը պիր գաթ տահա կէօզտէն կէչիրիլէրէք, պու քէրրէ տէօրտունճիւ տէֆա օլրաագ թապ օլունմուշ տուր։

Մինտէրիճաթընը կիւզէլլիկի, շիվէյի իֆատէսի, թապ վէ քեաղըտընը նէֆսէթի ճիհէթլէրիյլէ, շիմտիեէ գատար Օսմանլը լիսանը տանէնը օլունան գրաաթ քիթապլարընը ճիւմլէսինէ ֆայիզ սուրէթտէ պուլունմուշ, վէ պու ճիւմլէ իլէ ֆիեաթըտա բէք էհվէն տիր։

Էսերի մէզքիւրուն մուհասսէնաթը քէքէսիրէսի կէօրիւմիւշ օլտուղու ճիհէթլէ, միլլի միւխթէլիֆէ մէքթէպլէրինտէ զիեատէսիյլէ մազհարըղպէթ օլմուշ տուր։

Պիրինճի վէ իքինճի ճիւզլէր 100էր բարաեա, իւչիւնճիւսիւ 4, վէ տէօրտունճիւսիւ 6 ղուրուշ ֆիեաթլէ էրմէնի քիթապճըլարտա, վէ պայլըճա Պապը Ալի ճատտէսինտէ Առաքել էֆէնտինին 46 նիւմէրօլու քիթապխանէսինտէ սաթըլմագտա տըր։

Մէքթէպլէր իչին սգօնթօ օլունաճագ տըր։ Պու կիպի թօքտան ալանլար Առաքել էֆ. քիթապխանէսինէ միւրաճաաթ իթմէլի տիրլէր։

ՍՐԴԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑ ՍՈՒՐԲԸ

—o—

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԱՏ. ՄԱՆԿԱՍՍՐ ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆԷ

—

Ընթերցման արժանի տետրակ մ'է սր կը ծախուի ի գին 40 փարայ։

ՃԱՇԱԿ

ՈՍԿԵՂԷՆ ԴՊՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՆԴԷՍ ԱՄՍՕՐԵԱՑ

—

Պատմական, Գիտնական, Բանասիրական Սյլովքն հանդերձ

Ընդ խնամով

Ա. Մարտիրոս Գարագաշեան և Յ. Դարբինեան

Պուրսալէյի միւֆիտէնին սեպ. 1 թարիխի 9 ունճու նիւսխէսի տախի չըգմըշ տըր։

—

ՊԱՋԸ ՄԻԼԼԻ ՇԱՒԼԷՐԻՄԻԶԻՆ ԱՍԱՐը ՊԷՐԿԻՒԶԷՏՅԻ

Պու նամ իլէ, պու կիւնլէրտէ, օգունմաղա չաեան պիր չիր մէճմուաաը նէյր օլունմուշ օլուպ, քիթապճըլար իլէ պաղը ղազէթա միւվէզզիլէրինտէ սաթըլմագտա տըր։

ԻԼԱՆ

Գալաթատա Այնալը մէյխանէ իլէ Սարնըճլը խանը արա եէրինտէ վագը լօգանտաը, միլլէթիմիզտէն ուսթա Նազար նամ քիմսէնէ իշլէթմէքտէ օլուպ, եէմէքլէրին կէրէք նէֆիսլիկի վէ կէրէք էհվէնիյէթի ճիհէթիյլէ, թէշրիֆ իտէնլէրին հօշնուտ իտիլէճէկի, միւմարիլէյհ ուսթա Նազար թարաֆընտան իլան օլունուր։

كوجك لغات

ԹԻԻՐՔՃԷՏԷՆ ՖՐԱՆՍԸԶՃԱԵԱ

Իչինտէ պուլունտուղումուզ չուզէմանը թէրգգըտա եէկտիկէրի. նի վէլիի թաագգըզ իտէն պունճա ասարը նէֆիսէտէն պիրի պուլունան չու թիւրքճէտէն ֆրանսըզճաեա քիւչիւք լուղէթ, վաթանըմըզտա գուտրէթի գալէմիյէ իլէ իսպաթը լիեագաթ իթմիշ օլան զէվաթըն հիմմէթ ու զայրէթի իլէ պու կիւնէ գատար եիկիրմի ֆորմասը թապ, վէ ապօնէլէրէտէ վիրիլմէքտէ պուլունմուշ օլտուղունտան, ապօնէ օլմագ արզու իտէն զէվաթ. Պապը ալի ճատտէսինտէ Օհաննէս էֆէնտինին վաթան Քիթապխանէսինտէ, վէ երինէ ճատտէյի մէզքիւրէտէ Գրիգոր էֆէնտինին Ասըը Քիւթուպխանէսինտէ 10 ղուրուշա, և թաշրատան ապօնէ օլանլարա, բօսթա իւճրէթի իլէ պէրապէր օն պէշէր ղուրուշա ապօնէ եաղբլմագտա տըր. մալիւմ օլտուղու իւզրէ, քիթապը մէզքիւրտէ ասլա մէնֆաաթը չախսի արանըլմաեբպ, պու պապտէքի մագսատ, արզը խըտմէթտէն պաշգա պիր շէյ օլմատըղընտան, մէարիֆէթբէրվէրանը զէմանըն տիրիղի մուավէնէթի իթմէեէճէքլէրի տերքեար տըր։

ԻԼԱՆ

—

Բարիս մէքթէպի Թըպիյէսինտէ թահսիլի ֆէննը թէպապէթի իտէրէք, Տէրսաատէթէ ավտէթի իտէն Տօքթէօր Ճիվանեան էֆէնտի, պու քէրրէ հաֆթաատա իւչ կիւն, եանի բազար իրթէսի, չարշէնպիհ վէ ճիւմաա կիւնլէրի սաաթ ալթըտան օն պիրէ գատար թօքխանէտէ թբրամվայ մէվզբֆը գարշըսընտա. Գօլլեան Անտօն էֆէնտինին էճգալանէսինտէ հէր նէվի խասթալըգլարը, վէ խուսուսիյլէ ճէրրահլըք վէ էմրազը ասապիյէ եանի սինիր խասթալըգլարընա տուչար օլան խասթէկեանը թէտավի իտէճէք տիր։ Ֆուգարալար մէճճանէն թէտավի օլունուր։